

Szerkesztőség kiadó
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baro
St. Pop. (Brassai-utca)

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 5
N. Sz. — 558

Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
küldünk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK
Romániában

Egész évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lel
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — csk 35.—
Egy szám — 1.50

1925 szeptember 25 Péntek

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 221 szám

5686. Tisri 6

A bolgár politika sorfordulója

Dr. Kovács Jenő, az Uj Kelet Bul-
gáriába kiküldött munkatársa az alábbi
érdekes cikkben számol be a bolgár
politika aktuális problémáiról.

Két hét előtt a bolgár szobranje bizalmat
szavazott a kormánynak. A többség, a „demo-
kraticseszki zgovor“ egységes volt és tömör
sorban állott a kormány mellé. Bár amikor
Malinoff agrárkommunista nyíltan felvetette
a bizalmatlansági indítványt, az ellenzék négy
pártja egyöntetűen a kormány ellen szavazott,
a kormány mégis megkapta a többséget és a
genfi delegáció Kalfoffal az élén elutazott. De
észre lehetett venni, hogy maga a többség
sincs teljesen megelégedve Cankovval és meg-
lehet állapítani, hogy a kormány napjai meg-
vannak számlálva. Maga a király is beavatko-
zott a politikába. Mióta trónra lépett, most
történt meg első ízben, hogy politikai meggyő-
ződését nyíltan is elmondotta. Egy beszédében,
amelyet a katonák előtt tartott két nappal
Cankov elutazása után, félre nem érthető egy-
értelműséggel mutatott a kormányváltás szük-
ségességére. Ezáltal az a véleménykülönbség,
amely a király és a kormány között fennáll,
nyíltan is dokumentálódott.

A többség, az „entente democratique“ azon
a véleményen van, hogy a kabinetnek a re-
konstrukciója teljesen elegendő lesz ahhoz,
hogy az ország belpolitikájában a már rég
várt fordulatot meg hozza. Ok új választásokat
is szeretnének és azon a véleményen vannak,
hogy ha nem is kapnak túlnyomó többséget,
annyit mindenesetre, hogy a rekonstruált ka-
binet nyugodtan kormányozhasson. Koalíciós
kormányt nem tartanak lehetségesnek; a sze-
mélyi kérdések, amelyek egy koalíciónál min-
dig nagy szerepet játszanak, Bulgáriában külö-
nösen szembeszökők. A szociáldemokrata párt
az Internacionale határozata értelmében nem
vesz részt koalíciós polgári kormányban. Ilyen-
formán egy valószínű, erős koalíció nem jö-
hetne létre. De a „demokraticseszki zgovor“,
amely a legkülönbözőbb pártok hiveiből tevő-
dik össze, egy rekonstrukció után sokkal egy-
ségesebb, összeforrottabb lesz.

Ezzel szemben az ellenzék vezetői azt han-
goztatják, hogy a többség maga sem egységes,
hogy a többség soraiban is széthuzás uralkodik.
Ok koalíciós kabinet mellett vannak, de az is
megállapítható, hogy az ellenzék vezetői között
eddig nem jött létre semmiféle megállapodás.
Az „entente democratique“ sorsát megpecsételt-
nek tartják, annak széthullását egészen rövid
idő kérdésének. Az ellenzéki vezérek ma sok-
kal élesebb hangot használnak, mint április
16. után és a király beszédének nagy fontossá-
got tulajdonítanak, nagyobb, mint a többség.

Akárhogy is látjuk a helyzetet, az az egy
tagadhatatlan, hogy a Cankov-kormány mai
összeállításában nem maradhat meg sokáig. Az
exponáltak, így Cankov, Roussev, Kalfoff, min-
den valószínűség szerint menni fognak, kény-
telenek lesznek helyet adni egy olyan kor-
mánynak, amely a külföld bizalmát is bírja.
Az országban nem tapasztalhatjuk, hogy a
kormány elvesztette volna a nép bizalmát,
de a külföld nem néz jószemmel egy for-
radalmi kormányt, az régi, bevált, ismert
politikuskokat akar a kormányt látni, olyan
politikuskokat, akik már személyükkel is ga-
rantálnak komoly, jól megfontolt politikát.
Októberben a szobranje újra összeül: akkor
fog eldőlni, mikor megy Cankov, ki fogja őt
követni és mikor számíthatunk új választá-
sokra. Egyelőre nem mutat Cankov semmi
hajlandóságot, hogy a kormányt átadja. Még a
király beszéde sem indítja erre.

A kommunisták elleni harcot tovább foly-

tatják: Moszkva nem hagyja a kormányt nyu-
godtan dolgozni. Folyton újabb és újabb kom-
munista összeesküvéseket fedeznek fel, mindig
újabb és újabb szervezeteket fedeznek fel. A
haditörvényszékek dolgoznak, de a király több
halálos ítéletet nem ír alá.

Amíg Moszkva Bulgáriában tovább foly-
tatja munkáját, egy gyöngye kormány könnyen
játshatja a Kerenszky-kormány szerepét. Ez
azonban az ország biztos halálát jelentené. De
nemcsak Bulgária számára volna egy ilyen kor-
mány végzetes, hanem a szomszédokra is, akik
a következményeket súlyosan éreznék.

A Cankov-kormány kimondottan pacifista
kormány; mégsem hiszik ezt el a külföldön,
noha még a kormány legelkeseredettebb ellen-
felei sem kételkednek benne. Egy rekonstruált
kabinetnek talán sikerülni fog a külföldön
kedvezőbb atmoszférát teremteni. Bulgária szá-
mára életbevágóan fontos, hogy ne legyenek
külpolitikai bonyodalmak. De a külföldön na-
gyon gyakran elfelejtnek egy súlyos momen-
tumot: azt, hogy a kormány és a macedón
forradalmi organizáció nem ugyanazok. A ma-
cedón organizáció sok nehézséget okoz a kor-
mánynak, sőt nem ritkán külpolitikai bonyo-
dalmakba keveri. De a macedónok ellen a kor-
mány nem tud fellépni. Nem lehetetlen azon-
ban, hogy az organizáció, amely belátja, hogy
az önálló független Macedónia megalapítása

szinte leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik, a
szerb kormánnyal olyan megállapodásra fog jut-
hatni, amely szerint a jugoszlávok a macedón-
oknak megadnak minden kisebbségi jogot,
iskolák, templomok szabad felállítását, aminek
fejében azután az organizáció beszüntetné for-
radalmi működését. Erre enged következtetni
a macedón komité egyik tagjának, a macedón
külgügyek intézőjének, Tomalevszkynek a genfi
utazása.

Ma még a macedónok állam az államban;
saját bíróságuk van. Vasfegyelmet tartanak
soraik között és tagjaik mindent szigorúan
büntetnek. Csak nemrég lötték agyon az is-
mert komitácsit, Berlot, aki több közönséges
gyilkosságot követett el, noha Berlonak meg-
lehetősen nagy érdemei voltak az organizáció
körüli...

Ha a macedón-kérdést tényleg megoldanák,
ugy minden kormány nyugodtan tudna dol-
gozni. Akkor megszűnnének a banda-támadások
a szomszédok ellen, amelyeket a komité tagjai
követnek el és amelyekért rendszerint a bolgár
kormányt teszik felelőssé. Akkor a kormány
minden erejével a kommunisták ellen fordul-
hatna és ezzel a veszéllyel hamarosan végez-
hetne.

A bolgár belpolitika mélyreható változások
előtt áll, amely változások talán az ország kül-
politikai helyzetében is javulást fognak hozni.

Lepadatu miniszter ad utasítást az új közigazgatási törvény végrehajtására

Bucuresti-Bukarest, szeptember 24. A prefektusok értekezlete tegnap is tartott. Lepadatu
miniszter szombat délelőtt újabb Kolozsvárra érkezik és még aznapra berendelte az összes
prétorokat, primprétorokat és jegyzőket, hogy a közigazgatási törvény végrehajtásával kapcsola-
tban nekik utasítást adjon. Azonkívül a jegyzők be kell hozzák magukkal a választói név-
jegyzékeket is, mert a községi választások ügye is szóba kerül. Hir szerint a miniszter utasi-
tást fog adni arra is, hogyan alkalmazzák a kisebbségekkel szemben a közigazgatási törvény
új rendelkezéseit. Az „Universul“ is úgy tudja, hogy a jegyzők utasítást kaptak, hogy a vá-
lasztói névjegyzékek másolatát küldjék be a minisztériumba.

Duca beszámolt a genfi konferenciáról

„A külföld megtudta, hogy a kisebbségek nincsenek önkényuralom alatt,
hanem emberséges elbánásban részesülnek“

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 24. Az Uj
Kelet tudósítójától.) A kormány tagjai ma délelőtt
tiz órakor Vaitoianu közlekedésügyi miniszter el-
nöklével minisztertanácsra ültek össze. A minisz-
tertanácsban Duca külügyminiszter részletesen be-
számolt a genfi népszövetségi tanácskozásokról egyide-
jűleg pedig a telepések ügyéről. Leszögezte, hogy Genf-
ben Románia nagy sikert ért a telepések kérdésénél,
ami annak a kellemes atmoszférának köszönhető
elsősorban, amit a kormány külpolitikája teremtett.
Meggyőződtem arról, hogy az összes államok kellő
rokonszenvvel viseltetnek Romániával szemben.
Fontos a népszövetségi határozat már annál is
inkább, mert ítéletével leszögezte, hogy a kiseb-
bségeknek nem csak jogaik, hanem kötelezettségeik
is vannak. A telepések panasza alkalmat adott
arra, hogy a Népszövetség megtudja, miszerint Ro-
mániában a kisebbségek nincsenek önkényes uralom
alatt, hanem emberséges szabad elbánásban részes-
sülnek. Szeretné hinni, hogy a Népszövetség leg-
utóbbi ülészaka kijózanította a kisebbségeket és
ezután tudni fogják kötelezettségeiket.

— Leszögeztem Genfben — mondotta Duca, —
de leszögeztem itt a minisztertanács keretében még-
egyszer, hogy Románia nem akarja a kisebbsége-
ket elnyomni, hiszen ez nem is lehet érdeke egy
országnak sem.

Ezután áttértek Romániának a külföldi álla-
mokkal fennálló tartozásainak rendezésére és össze-
állították azt a bizottságot, mely Washingtonba
utazik az amerikai adósságok rendezésére. A bizott-
ságot Titulescu londoni meghatalmazott miniszter
vezeti. Bratjanu Vintila felkérte miniszter kollegáit
készítsék el mielőbb a jövő évi költségvetésüket,

mert azt szeretné, ha még a parlament megnyitása
előtt elkészíthetné legalább vázlatosan a jövő évi
költségvetési javaslatot. Ami a tisztviselők fizeté-
séről elterjedt híreket illeti, kijelentheti, hogy szó
sincs arról, hogy tervezné a retrograd módszer
alkalmazását. A kormány tudja kötelezettségét a
tisztviselőkkel szemben és amennyiben lehetséges, a
jövőre újabb emelést fog számukra biztosítani.

Chirulescu munkatügyi miniszternek újabb 50
millió lej hitelt szavaztak meg a jégkárosultaknak
vetőmaggal való ellátásra. Ebből az összegből a
beszarabiai, fogarasi, szilágy megyei és kolozs megyei
jégkárosultak fognak vetőmagbeszerzési kölcsönt
kapni.

Bratjanu Vintila bejelentette, hogy miniszter-
elnök fivére 27-én érkezik az országba. Szerdáig
Floricián marad és csak akkor jön a fővárosba.

A községi választások ügye került ezután meg-
vitatásra. Elhatározták, hogy a községi választáso-
kat december 15-én ejtik meg. Újabb utasítást
fognak küldeni a közigazgatási hatóságoknak, hogy
a választói névjegyzékeket mielőbb készítsék el.

A minisztertanácsról kijövet Tarcred Constanti-
nescu a Rapid munkatársának kijelentette, hogy
egyelőre szó sem lehet a gabona kiviteli illetéke-
nek leszállításáról. Azok a hírek miszerint a leg-
főbb gazdasági tanácsot összehívták nem felelnek
meg a valóságnak.

A minisztertanács félkettőkor ért véget.

— A volt jasi polgármestert kizárták
a nemzeti pártból. Bukarestből jelentik: A
jasi nemzeti pártból kizárták Mihail Povios volt
polgármestert, aki a mezőgazdasági választásokon
az Averescu-párt mellett agitált.

Steinach vagy Woronow?

A megítélés két módszere

Woronow párisi orvostanár tudományos körökben rossz híre van. Nem mintha a megítélésről szóló találmánya nem volna helytálló. Egészen más okból. Évek óta a világ legkülönbözőbb lapjaiban naponta jelennek meg cikkek a Woronow-féle megítélő módszer pompás eredményeiről, évek óta áramlanak az öreg emberek Párisba, hogy fiatal-ságukat a világhírű professzor rendelésében visszanyerjék, de mindennek a csodának volt egy alapvető hibája, legalább is a tudósok előtt. Woronow ugyanis elkövetett egy megbocsáthatatlan bűnt: ő maga nem hozott semmit nyilvánosságra kutatásai-ból. És addig, amíg egy tudós nem közli valamilyen tudományos folyóiratban kutatásainak eredményeit, az akadémiák előtt eredményei egyáltalában nem számítanak. Ez az oka annak, amiért Woronow működését a világ valamennyi tudósa halálra hallgatja és azért szorítkozik Woronow működése csupán Párisra.

Ez az állapot remélhetőleg meg fog változni. Woronow végre elhatározta, hogy kutatásait nyilvánosságra hozza és a tudományos kritika szemüvege alá bocsátja. Amiként Steinach, Woronow is állapotok kezdte kísérleteit. Azt vette észre, hogyha a kos csiramirigyét átültetik egy bakkacs kébe, ugy a csiramirigy ott hosszú időn keresztül rendszeres szervi működést fejt ki. Ebből kiindulva Woronow elhatározta, hogy ugyanezt a kísérletet embereknel is megpróbálja. Természetesen egy nagy kérdéssel találta magát szemben. Honnan vegyen csiramirigyeket? Emberektől nem kaphat egészséges mirigyeket, a beteg mirigyek viszont használhatatlanok. Ennek következtében az emberek ősapját, a majmot kellett igénybe venni. Az első átültetési kísérletet Steinach végezte, de ifjítási célokra Woronow ültetett át elsősorban mirigyeket. A két tudós eljárásában ezenkívül is lényeges különbség áll fenn. Steinach a hasfalba ülteti át a csiramirigyeket, ezzel szemben Woronow normális helyükre helyezi. A két különböző eljárás lényegesen eltérő élettani eredményeket hoz magával. A Steinach-féle módszernek az a következménye, hogy a pubertás újraéledését csak nagyon nehezen vonja maga után, míg a Woronow-féle eljárással a pubertás-mirigyek minden zavaró körülmény nélkül azonnal működni kezdenek.

A „Czur-Salom“-akció közleménye

A „Czur-Salom“-akció igazgatósága, engedve a minden oldalról megnyilvánuló közóhajnak, elhatározta, hogy az Erdélyben beszüntetett parcellaeladásokat f. évi október hó 1-ével ismét megkezdi és dacára annak, hogy a föld eladási ára Palesztinában már hónapok óta 50 font sterling, a pénzügyi viszonyokra való tekintettel Erdélyben egyelőre még a régi 40 fontos áron adja duanamonként a földet. Hogy mindenkinek lehetővé tétessék jövőendő egzisztenciája számára megfelelő háztelket biztosítani, az akció igazgatósága egydunamos parcellákat is bocsát Erdély zsidóságának rendelkezésére.

Igy tehát ezentúl Czur-Salom területén 3, 2 és 1 dunamos parcellák kaphatók a következő fizetési feltételek mellett: lejegyzőskor fizetendő duanamonként 5 font; f. évi december hó 1-én duanamonként 5 font; 1926 január hó 1-én duanamonként 3 font, míg a fennmaradó összeg 1926 március 15-én kezdődő hat negyed-éven keresztül duanamonként 4 és fél font részletekben törlesztendő.

A parcellák elhelyezése az ismert Reinsch féle városterven a következő:

A tengerparti és a Haifa—Bayruthi országot közötti területen kizárólag 3 dunamos parcellák, vagy pedig ugyanazon áron 2 dunamos tengerparti parcellák kaphatók a jövőendő kereskedelmi városrészen.

A Haifa—Bayruthi uttól északra az E. F. G. zónákban 2 dunamos parcellák, az összes többi zónákban, amelyek I. L. H. és K. betűkkel vannak megjelölve, egy dunamos parcellák kerülnek eladásra.

A parcellák kiválasztása a zóna megjelölésének feltüntetésével eszközölendő és a beérkezett igénybejelentések után fognak a megjelölt zónákban megfelelő számú parcellák kisorsolhatni.

Feltüntetendő a zóna a fél által aláírandó jegyzési iven is.

A vétel perfektálása az első részletnek a Marmorosch, Blank & Co. Bankház aradi fiókjánál vezetett „Czur-Salom“ folyószámlára való jóváírása és az akció vezetősége részéről a jegyzés elfogadása által történik.

Jegyezni a Czur-Salom irodánál Arad, Bul. Reg. Maria 18., vagy a következő uraknál lehet:

Ladányi Ignác, Alesd, Marton Béla Aiud, Hirsch Jakab Băia-Mare, dr. Halberg Gyula Bistrița, Dr. Friedmann Márton Blaj, dr. Kugel Dezső Brad, Weissmann Mayer Borgóprund, dr. Adler Izidor és Sebesi Izsó Brasov, dr. Pollák Sándor és Zélig Samu Cluj, Weiszberger Ferenc Carei-Mari, Radó Lipót és Donner Jenő Caransebes, Dux Mór Dej, dr. Szegő Ernő

és Gál Béla Déva, dr. Farkas Manó Huedin Berkovits Henrik Hateg, dr. Léwy Lajos Jibou, Neumann Miksa és Sachs Zsigmond Lugoj, Löwy Sámuel Medias, dr. Friedmann Herman Marghita, Reicher Márkus Orsova, Weisshaus Vilmos Orăștie, Gottesmann Vilmos Odorheiu, Fährndrich Zoltán és dr. Markovits Ignác Oradea-Mare, Rosenberg Lázár Petroșani, dr. Dezső Hugó Reșița, dr. Samuel Vilmos Simleu-Silvaniei, Lukács Aladár és dr. Antal Sándor Sibiu, Hochstadt Márkus Sft. Gheorghe, Kepecs Jenő Somcuta-Mare, Markovits Elek Satmar, dr. Sternberg Aladár és Glanzmann Ábrahám Sighetul-Marmatiiei, Drechsler Gyula és Adler István Timisoara, dr. Erdélyi Emil Targu-Mures.

Németország hivatalosan elfogadta a Népszövetség meghívását

A törökök és az angolok között feszült a viszony

(Berlin, szeptember 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A minisztertanács ma délben rendkívüli ülést tartott, amelyen elfogadta a Népszövetség október ötödikére szóló meghívását. Egyidejűleg elhatározták, hogy Siresemann külügyminisztert Luther kanellár is elkíséri Locarnoba, ahol a biztonsági szerződés ügyében dönteni fognak. A minisztertanács határozatát holnap Hindenburg köztársasági elnök elé terjesztik, aki azt szentesíteni fogja. A kormány irásbeli válaszáat pénteken nyújtják át az antant fővárosokban.

Genf, szeptember 24. A mossuli kérdésben az angol és a török delegáció között rendkívül feszült a viszony. A törökök ma már nem is vettek részt azon a bizottsági ülésen, amely az angolok mossuli javaslatával foglalkozott. Az sincsen kizárva, hogy a törökök váratlanul elutaznak Genfből. Ez a szakítás súlyos következményekkel járhat. A diplomaták nagyrésze súlyos pesszimizmussal tekint a fejlemények elé.

Newyork kormányzója újévi szöveget intézett zsidó polgártársaihoz

„Minél hűségesebben megőrzi a zsidó saját elveit, annál jobb amerikaiak kell őt tekinteni

(Newyork, szeptember 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A zsidó újév alkalmából Newyork város kormányzója, Mr. Alfred R. Smith, a zsidó távirati ügynökségnek a következő újévi üdvözlőlevelet adta át az egész világon való terjesztés céljából:

„Már gyermekkoromban megragadtam a zsidó újév ünneplésének hatalmas hangulata Newyork keleti városnegyedében, ahol kora ifjúságomat töltöttem. Jól emlékszem még, amint a zsidó patriárkák családjaikkal egyetemben a zsinagógákba özlönlöttek, ahol az újév napjait bensőséges imák között töltötték. Egy nép, amely számára a vallás az élet tápláléka, akinek az áhitat a mindennapi kenyér, az olyan nép minden országban, ahol él, aktív alkalmatosság az országnak. Eszerint a zsidóság az amerikai nép és az Unió számára erős aktivumot jelent.

Ujévi üdvözlőlevelet küldöm különösen a fiatal zsidó generációnak, amelynek egy része már elfeledni látszik, hogy a zsidó nép az emberiség történetében hatalmas tetteket hajtott végre. Minél hűségesebben megőrzi a zsidó saját elveit, annál jobb amerikaiak kell őt tekinteni. Fajdalom, azonban akadnak nálunk emberek, — szerencsére kisebbségben vannak — akik a más fajták és vallások irányában tanúsított türelmetlenségben amerikai erényt látnak. Ennek az ellenkezője igaz: az ilyen emberek amerikaellenesek és hazafiatalanok.

Boldog, vidám újévet kívánok Newyork városa zsidó polgártársaimnak. Csatlakozom imádságaikhoz, hogy az örökkévaló segítse meg őket a népi türelmesség és a vallási szabadság igaz amerikai elveinek érvényesüléséhez.

Kiknek vár elintézésre az állampolgársági ügyük

A jogvédő iroda tovább folytatja azok nevének közlését, akiknek állampolgársági felelősségi ügyük a táblán vár elintézésre. Itt említjük meg, hogy ez a névsor csak a kolozsvári felelősségeket foglalja magába, mert a vidéki törvényszékekről még nem futottak be a felelősségi akták.

Diamant Izsó, özv. Dávid Mózesné, Dávidovits Márton, Dávidovits Frimel, özv. Drát Izsákné, Décei Kálmán, David Béla, Deutsch Mór, Dávidovics József, Diósi Matild, Deutsch Emil, Deutsch Lipót, Deutsch Ferenc, Danzinger Henrik, Deutsch Mórtiz, Dick Jakab, Deutsch Herman, Darvas Simon, özv. Deitel Benjáminé, Deitel Moise, Dávidovics Sámuel.

Ehrenfeld Albert, Ernster Chajim, Erdélyi Farkas, Erdélyi Lipót, Eckstein Jakab, Erős Jenő, Elkovits Izidor.

Fischer Izsák, Falk Margareta, Farkas I. Leib, Falk Simon, Friedmann Miklós, Fischbein László, Friedmann Berta, Fekete Sámuel, Friedmann Betti, Földes Jenő, özv. Farkas Mórné szül. Fischer Ilona, Fodor Emil, Fodor Bertalan, Fodor Dezső, Fottmann Ignác, Fottmann Dezső, Friedmann Adolf Ábrahám, Faragó József, Fleischer Mátyás, Fried Jakab, Fritsch József, Fögel Rozália, Flammel Áron, Fülöp Sámuel, Fischer Mihály, Frieder Mórtiz, Fichs Mór, Farkas Mór, Fischer Tibor, Fischmann Selig, Friedmann Izidor, Feuerstein Kálmán, Friedler Mayer, Friedmann Mózes, Faust

Adolf, Friedrich Ignác, Fischer Ferenc, Friedmann Dávid.

Goldberger Emil, Goldfried Absolon, özv. Grosz Miksané, Grün Regina, Glaser Lajos, Gottfried Béla, Glück Mór, Grün Emanuel, Görtner Adolf, özv. Groszman Sámuelné, özv. Grosz Augustin, dr. Geréb Izsák, Grünfeld Izsák, özv. Goldstein Anni, Goldstein Sándor, Grosz Frigyes, Goldschmiedt Rozália, Gold Zsigmond, Goldstein Lujza, Glaser Ernő, Gottfried Ignác, Glancz Armin, Grünberger Mendel, Grünfeld Lajos, Goldstein Mór, özv. Goldmann Izidor, Gyémánt Herman, Gottfried Háni, Gál Ernő, Goldstein Emanuel, Grün Jakab Mózes, Gruber Izrael, Gold Reumund, Glück Zélig Károly, Gottlieb Hering, Grünwald Géza, Gold Lipót, Gruber Gizsi, Gottlieb Simon.

Herschkovits Regina, Holländer Sándor, Hirsch Johanna, özv. Hirsch Jakabné, Heimovits Márton, Hardtstein József, Hirsch Mór, Hescheles Jónás, Heller Lili, Hübschmann Lajos, dr. Hannik Géza, Hermann Miksa, Hill Mór, Hirsch Bernát, Heller Albert, Hirsch M. Lázár, Hartenstein Géza, Hirsch Jolán, Halpern Salamon, Hirsch Mihály, Hirsch Emanuel, Horovitz Béla, Hirschorn Márton, Heckfelder Ferdinánd, Hirsch Zsigmond, Henig Ignác, Haffer Gyula, Halpern Henrik, Herzog Erich, Hecht Richard, Horovitz Márkus, Horovitz Edmund, Hazai Béla, Hirsch Jenő, Hermann Miksa.

Prág

Egész Románia várnak belát

(Cluj-Kolozsvár tudósítójától.) A nyugati országok szerelik fel egymástávíró állomásokat, több kerülni Könyv-kilométerek számát, az országok közötti távolság és a táviró huzalban egymáshoz dőltök is. Hogy egymástól, anna Az egyik a vasu

Ebből a füzessz városára és Erdély tésnek el egymástól pokon keresztül v óráig tart, míg a t általában nem l Csernovitzba ser alig van messzeb vagy Temesvár. beszélgetésre né fantasztikusan Bukarestből ma beszélni Belgrádd egyetlen erdélyi, még ma sem a t városával. Ezt az tétlenül gyorsan meg az ország k életé is, hiszen m telefonkontaktus

Munkatársunk vári postavezérig európai szakképzés álló összes lehető minél precízebb le azonban igen kor rendelkezésére, cs bció és jóakarati szinte az a helyz potokon csak a c beszélgetésünk s jutottunk, amelye interurbanforgalom lődésének lehető

Ezeröt

Mig a régi re központ naponta tést bonyolított alig-alig megnöve pontta mintegy elő. Könnyen ér közlül mintegy h hét-nyolcszázán csolást.

A kolozsvári várossal van d Nagyvárád, Bra Besztercze, Mar szeber. Nagyvá lozsvárral, míg ami azt jelenti, ember tud besze rosokkal összeso Nagyvárádról é lozsvárral, mint világos, hogy e szám kaphatja még venni azt dróton kell lebe Arad és temesv len dróton a Z tercei egyetlen szigetű beszélget szál dróton egy fejlett közigazg és csak a legne

Bukarestből lehet telefonálni Varsóba, Prágába és Belgrádba, de Kolozsvárra nem

Egész Romániában fantasztikusan gyatra az interurban-apparatus. Kolozsvárnak belátható időn belül nem lesz telefonkontaktusa Bukaresttel, mert tizenötmillió lejbe kerül a közvetlen vonal kiépítése

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 24. Az Új Kelet tudósítójától.) Hiába száguldják keresztülkaszul a nyugati országokat a repülőgépek százai, hiába szerelik fel egymásután a külföldön a drótnélküli táviró állomásokat, Bukarest csak nem akar közelebb kerülni Kolozsvárhoz. Mert ma már nem a kilométerek számai szabják meg a városok és országok közötti távolságokat, hanem a vasuti sínök és a táviró huzalok, amelyek a szó szoros értelmében egymáshoz drótozzák a legtávolabb fekvő pontokat is. Hogy két város milyen messze fekszik egymástól, annak mindössze két kritériuma van. Az egyik a vasut, a másik pedig a posta.

Az elvágyott városok

Ebből a szempontból nézve a helyzetet, az ország fővárosa és Erdély fővárosa megmérhetetlenül messzire esnek el egymástól, hiszen Kolozsvárról Bukarestig napokon keresztül vergődik el egy levél és huszonnégy óráig tart, míg a távirat odaér, telefonálni pedig egyáltalában nem lehet. De nem lehet telefonálni Csernovitzba sem, holott Csernovitz légvonalban alig van messzebb Kolozsvártól, mint például Arad, vagy Temesvár. Konstancai, vagy pláne kisenevi beszélgetésre nem is merünk gondolni. Szinte fantasztikusan meglepő dolog az, hogy míg Bukarestből ma már nyugodtan lehet telefonon beszélni Belgráddal, Prágával és Varsóval is, addig egyetlen erdélyi, vagy bukovinai városnak sincs még ma sem a telefon kontaktusa az ország fővárosával. Ezt az abnormis állapotot, amelyen feltétlenül gyorsan segíteni kell, egyformán ényli meg az ország közigazgatási, közgazdasági és sajtó élete is, hiszen ma már modern állami élet állandó telefonkontaktus nélkül el sem képzelhető.

Munkatársunk ma felkereste dr. Jacob kolozsvári postavezérigazgatót, aki a posta-ügyekben európai szakképzettséggel bír és a rendelkezésére álló összes lehetőségeket felhasználja a postaforgalom minél precízebb lebonyolítására. Ezek a lehetőségek azonban igen korlátoltan állnak a vezérigazgató rendelkezésére, csodát pedig bármennyi is az ambíció és jóakarata benne, ő sem tehet, ma pedig szinte az a helyzet, hogy ezeken a hallatlan állapotokon csak a csoda segíthet. Dr. Jacobbal való beszélgetésünk során igen érdekes adatok birtokába jutottunk, amelyek beszédesen világítanak rá az interurbanforgalom jelenlegi apparátusáról és fejlődésének lehetőségeire.

Ezeröttszáz beszélgetés kilenc vonalon

Míg a régi rezsim alatt a kolozsvári interurban-központ naponta legfeljebb száz-százötven beszélgetést bonyolított le, addig ma a technikailag csak alig-alig megnövekedett interurban-központnál naponta mintegy ezeröttszáz beszélgetést jeleznek elő. Könnyen érthető, hogy az ezeröttszáz előjegyzés közül mintegy hétszázát törölni kell és mindössze hét-nyolcszázán tudják megkapni a kívánt kapcsolást.

A kolozsvári interurbanoknak mindössze kilenc várossal van direkt vonala. Ez a kilenc város: Nagyvárad, Brassó, Torda, Gyulafehérvár, Dés, Beszterce, Marosvásárhely, Szászrégen és Nagyszében. Nagyváradot négy drót köti össze Kolozsvárral, míg a többi városokkal mindössze egy, ami azt jelenti, hogy Nagyváradal egyidőben négy ember tud beszélni Kolozsvárról, míg a többi városokkal összesen egy. Ha pedig feltesszük, hogy Nagyváradról éppen annyian akarnak beszélni Kolozsvárral, mint Kolozsvárról Nagyváradal, akkor világos, hogy egyidőben mindössze két kolozsvári szám kaphatja meg Nagyváradot. Figyelembe kell még venni azt is, hogy az egyetlen gyulafehérvári dróton kell lebonyolítani Kolozsvárnak a Déva, Arad és temesvári beszélgetéseket is, a dési egyetlen dróton a Zilah, Nagykaroly, szatmári, a besztercei egyetlen dróton pedig a szacsali, máramaroszigeti beszélgetéseket is. Ilyenformán egyetlenegy szál dróton egy egész halom város függ a maga fejlett közigazgatási és kereskedelmi apparátusával és csak a legnagyobb nehézségek árán tud a cen-

trális fekvésénél fogva sokszor keresett Kolozsvárral telefonkapcsolatot teremteni.

Tizenötmillió lej, ami nincs

A fentebb említett városokkal legalább többórás ideggörcs árán, de mégis beszélni lehet. Bukaresttel azonban erre a vonalra volna a legnagyobb szükség — egyáltalában nem lehet beszélni. Az illetékes tényezők minden erre irányuló kérést azzal a kategórikus kijelentéssel utasítanak el, hogy a kolozsvár—bukaresti direkt vonal kiépítése a mai körülmények között legalább tizenötmillió lejbe kerül. És valóban, ha az ember papírt és ceruzát vesz a kezébe, akkor könnyen kiszámíthatja, hogy a beszélgetések díjából az ugynevezett három perces zónák legmaximálisabb kihasználása mellett sem lehet fedezni ennek a horribilis összegnek még a kamatait sem.

Annak ellenére, hogy az illetékes körök megelégszenek ennek a konstataálásával, amely a megoldást teljességgel lehetetlennek találja, az egész probléma mégis Kolombus tojásának látszik. A békeévekhez viszonyítva négyvenszeres a drágulás. Ugyanakkor a postai díjszabás alig öt-tízszere a réginek. Békében tíz fillér volt egy levél portója, ma egy lej. Békében hat fillérbe került egy tá-

virati szó, amelynek ma az ára ötven bani. A mai öt-nyolc-tíz lejes interurban-díj mellett békeidőben egy-két korona volt a három perces beszélgetésnek díja távolság szerint. Természetes, hogy ilyen körülmények között a posta nem rentabilis. Viszont az is igaz, hogy ilyen postaszolgáltatásért még ez a pénz is sok. Szervezze át a minisztérium gyökeresen a postát, szereljen fel újabb táviró- és telefonhuzalokat, a személyzet szakképzett létszámának megfelelő emelésével gondoskodjék a levélpostaszolgáltatásról is és akkor, de csak akkor, hogy a posta is megtalálhassa a maga számítását, emelje fel a tarifát. Mert senki sem fog sajnálni négy lejt rátenni egy levélre, ha tudni fogja, hogy azt a levelet, amelyet ma délután Kolozsváron postára tesz, holnap délelőtt Bukarestben feltétlenül kikézbessítik és senki sem fogja sajnálni megfizetni a drágább táviratpostá-tarifát, ha tudni fogja, hogy egy órán belül legkésőbb a címzett kezében van a távirat. Ha levélpostá és táviratpostá ilyen kifogástalan precizitással fog működni, aminek technikai akadályai egyáltalában nincsenek, akkor a telefonforgalom annyira lényegesen meg fog csapanni, hogy a mai drótok és még ezután feltétlenül felszerelendő Kolozsvár—Bukarest és Kolozsvár—Csernovitz drótok kényelmesen le fogják tudni bonyolítani. Ha azután sikerül elérni, amit a posta régen tervez, hogy a közhatalok portómentességét beszüntessék és minden egyes tárca állítsa be a maga költségvetésébe, a postaszámlát is, akkor a posta egyrészt megszabadul sok teljesen fölösleges táviratváltástól és telefonbeszélgetéstől, részben pedig olyan jelentékeny összeghez jut, amelyet reorganizációs célokra használhat fel.

Nagy kormánybuktató népgyűlésekre készül az egyesült ellenzék

Bukarest, szeptember 24. Az egyesült ellenzéki pártok tanácskozásai még mindig folynak. Tegnap elhatározták, hogy négy nappal a parlament megnyitása előtt, tehát október 11-én az ország különböző részeiben nagy kormánybuktató és tiltakozó népgyűléseket fognak rendezni.

Összeesküvés

a magyar tanácsköztársaság visszaállítására

Rákosi Máttyás volt népbiztos hirtelen feltűnt Budapesten, ahol a második diktatúrát szervezte. Meg akarták gyilkolni Horthyt, Bethlent és a szociáldemokratapárt vezetőit

(Budapest, szeptember 24. Az Új Kelet tudósítójától.) A magyar főváros lakosságát lázas izgalomban tartja egy letartóztatás, amelyet a Béla-utcai főkapitányság tegnap délután fogantatott a Közraktár-utcában. A rendőrség emberei elfogták Rákosi Máttyás volt magyar népbiztos, aki néhány nappal ezelőtt álnéven Budapestre érkezett, állítólag azzal a céllal, hogy itt

három hónapon belül visszaállítsa az 1919 őszén megbukott tanácsköztársaságot.

A volt népbiztos, amint az eddigi vizsgálat megállapította, Bécsből érkezett Budapestre és itt, hogy feltűnést ne keltsen, gépkocsit ügynöknek adta ki magát. Egy szobában lakott Weinberger Zoltánnal, a kommunista mozgalom egyik régi vezetőjével, akit a kommun leverése után a magyar bíróság tizenötévi fegyházra ítélte, majd cserefogolyként Oroszországnak adott ki. Weinberger, mint filmügynök szerepelt. A rendőrség figyelmét a Vági-ügyben folytatott nyomozás irányította Rákosi személyére. A tegnapi letartóztatás híre rövidesen elterjedt az egész fővárosban és a legfantasztikusabb találgatásokra adott alkalmat. A lapok mai száma már közli Rákosi vallomását, amelyet állítólag a kihallgatását vezető rendőrkapitány előtt tett. A rendőrség ebben az ügyben egyelőre semmiféle hivatalos kommuniké nem adott ki. A lapok szerint Rákosi bevallotta, hogy

néhány hónappal ezelőtt a magyarországi proletárdiktatura harminckét vezetőembere kongresszust tartott az egyik nyugateurópai városban,

amelyen Kun Béla elnökölt, az alelnöki tisztelet pedig Rákosi Máttyás töltötte be. Ezen a kon-

gresszuson állítólag elhatározták, hogy a magyarországi tanácsköztársaságot három hónap leforgása alatt visszaállítsák és erre a célra a kongresszus pénztárnoka azonnal kétezeröttszáz dollár előleget utalt ki egy Gózós Ignác nevű agitátornak, aki két másik propagandistával, Ori Károllyal és Gámán Katóval, valamint Kun Béla titkárjával, Balog Lászlóval Budapestre utazott. Az összeesküvés végcélja az volt, hogy a diktatúrát kikiáltásák. Ebből a célból

meg akarták gyilkolni Horthy kormányzót, Bethlen miniszterelnököt, a szociáldemokrata párt több vezetőjét, ezenkívül mindazokat az ismert politikusokat, akik a kommunista eszméknek ellenségei.

A terv végrehajtására, orosz rendszer szerint, trojkát alapítottak, vagyis hármast vezetőket, amelynek Rákosi, Weinberger és Balog voltak a tagjai. Az utóbbi két agitátor gyakran járt vidéken és különösen Pécsen fordultak meg többiben is, ahol a bányászokat szervezték meg. A lapok azt is közlik, hogy ezuttal nem kizárólag vérrel akarták végrehajtani a forradalmat, hanem moszkvai pénzek segítségével, olyképen, hogy a fontosabb hivatalnokokat és hatósági embereket megvesztegették volna. A rendőrség házkutatást tartott Rákosi Máttyás lakásán, ahol állítólag nagymennyiségű fegyvert, rohamkést és gránátot, továbbá egész halom kommunista röpiratot találtak. A nyomozás tovább folyik.

* Nagyváradon hirdetések előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Új Kelet nagyváradi képviselője, Blum Zsigmond, Ezredévi emléktér 2. (Ernyőzlet.)

TUNGSRAM A legjobb villanylámpa Mindenütt kapható!

Gyilkosság a lebergi karmelita-kolostorban

Egy szerzetes kettéhasította paptársra koponyáját, hogy indulatát csillapítsa

(Lemberg, szeptember 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Borzalmas dráma játszódott le a szerdáról csütörtökre virradó éjszakán az itteni karmelita-kolostorban. Már évek óta a kolostor lakója volt Ádám páter, egy régi, előkelő család sarja, aki egy rendkívül viharos fiatalságból vonult be a kolostor falai közé. Egyideig a legnagyobb harmóniában élt többi szerzetesével, legutóbb azonban rendellenes jelek mutatkoztak rajta. Templomi prédikációi közben gyakran megakadt és egyáltalában nem tudta folytatni beszédét. A miséit abba kellett, hogy hagyja. Néhány nap óta súlyos fejfájásról panaszkodott és üldözési mániában is szenvedett.

Szerdán a szomszédos kolostorból egy vendégszerzetes érkezett a karmelitákhoz: Idez páter. Az estét együtt töltötték el valamennyien, majd mindenki visszavonult cellájába. A vendég csupán néhány jelentéktelen szót váltott Ádám páterrel. Csütörtök reggel ünnepi mise volt, amelyen azonban sem Idez páter, sem Ádám páter nem jelent meg. Távolmaradásuk felkeltette a prior figyelmét, aki az egyik szerzetest azonnal a vendég cellájába küldte.

Idez páter kettéhasított koponyával, vérben ézva, élettelenül feküdt a cella cementpadlóján. Egyik kezéről mind az öt ujj hiányzott.

A rendkívüli eset lázas izgalmat váltott ki a kolostorban, ami csak akkor csillapodott, amikor a rendőrségről egy hivatalnok jelent meg a priornál és közölte vele, hogy Ádám páter hajnali öt órakor jelentkezett nála és kérte,

hogy gyilkosság miatt tartóztassa le. A rendőrségre magával vitte a fejszét, amivel a gyilkosságot végrehajtotta és amelyről még akkor is húscsopátok és hajszálak csüngtek.

Ádám páter a rendőrségen részletesen elbeszélte élettörténetét. Elmondotta, hogy diák korában luetikus fertőzést kapott, miből soha sem tudták teljesen kigyógyítani. A betegség jelei már przemysli vikárius korában mutatkoztak. Erős fejfájásai és szédülései voltak, ami által templomi funkcióját nem tudta rendesen teljesíteni. Paptársai ezért sokat gúnyolták. Ez annyira felbosszantotta, hogy bosszúra határozta el magát és

gyilkosság útján akarta dühét csillapítani. Amikor szerda este Idez páter megérkezett a kolostorba, úgy döntött, hogy ezt az embert fogja bünbakul feláldozni.

Éjszaka a vendég cellájába lopódzott és megvárta, míg a páter elaludt. Akkor baltát ragadott és a fejére ütött. A páter felébredt és karját maga elé emelte. Erre újra feleje sujtott és az egyik kezéről levágta mind az öt ujját. Majd többször egymásután a fejére ütött, addig, amíg a szerzetes élettelenül rogyott le a padlóra. Ádám páter innen a prior cellájába sietett és öt is meg akarta gyilkolni. A prior azonban felébredt és elkiáltotta magát: — Ki az? — Erre kisietett és visszatért cellájába, ahol hajnali négy óráig aludt. Ekkor elment a rendőrségre és jelentkezett.

Ádám pátert valószínűleg be fogják szállítani az elmeegógyintézetbe.

Egy magyar egyetemi tanár

politikai horoszkopja a következő harminc évre

Dr. Szabó László politikai szélcsendét, a mai helyzetbe való beletörődést és az antiszemitizmus teljes megszűnését jósolja Magyarországon

(Budapest, szeptember 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy budapesti lapba dr. Szabó László, a szegedi egyetem magántanára szenzációs érdekes-ségű cikket írt, melynek logikus következtetései, biggadt hangja, az adott viszonyokat mérlegelő providenciálitása arra engednek következtetni, hogy jóslásai távol állanak minden fantasztikumtól és ténylegesen fedik azokat a lehetőségeket, melyek Magyarországon harminc éven belül bekövetkezhetnek.

Már a horoszkop indoklása is rendkívül érdekes:

— Aki tud sajnálkozni, a tizedik lépés után tudja, mi lehet a tizenegyedik lépés és megállapíthatja, hogy három lehetséges lépés közül melyik a legvalószínűbb. A történelmi fejlődés még a sakkjátéknál is egyszerűbb: bizonyos helyzetekből nem is valószínűen, hanem szükségképpen következnek bizonyos helyzetek. Hogy egy adott helyzetből milyen újabb helyzetnek a keletkezése várható, azt megmondani hozzátartozik minden historikusnak a mesterségéhez, — hiszen csak ebben van mesterségünknek gyakorlati értéke. A paleontológusok, már Cuvier óta, egy csontból megszerkesztik, természetudományi ismereteik és logikájuk segítségével, egy kihalt, ember által soha nem látott lénynek egész csontvázát s a leletek gyakran évtizedek múlva igazolják a merész konstrukciót. Nem gondolnám, hogy a historikusnak hátrább kellene állnia a paleontológusnál.

Azután rendre következnek a politikai jóslatok. Mindenekelőtt leszögezi Szabó László dr., hogy a politikai kérdések rövidesen egészen elvesztik jelentőségüket és ehelyett inkább a társadalmi és gazdasági kérdések kerülnek majd előtérbe. A politikánál inkább a pénzügyi kérdések fogják érdekelni az embereket. A valorizáció legalább részben megszűnik: akik a háboruban legtöbbet szenvedtek, azok számára.

A pénzügyi kérdések azonban eltörpülnek a vámkérdés nagy jelentősége mellett. Az érdemleges kereskedelmi szerződések már 1926—27-ben elő fogják idézni a vámkérdés jelentékeny leszállítását, aminek sok tekintetben katasztrofális hatásai lesznek. Az olcsóbbodás, párhuzamosan az új pénzügyi rendszer behozatalával bekövetkezik ugyan, de egész iparágak, mint az új helyzetben versenyképtelenek fognak elszorvadni s a munkanélküliségnek növekednie kell. A gyárilag várható hanyatlásnak elkerülhetetlen következménye a mezőgazdaságnak a mainál nagyobb megterhelése. A mezőgazdákra hét szük esztendő vár azért,

mert a forgalmi viszonyok rendkívül gyors javulása miatt a fő mezőgazdasági cikkek árának csak hanyatlani lehet.

Az új helyzet kikényszeríti a mezőgazdasági termelés mélyreható reformját: rekorderedményeket fognak létrehozni talpalattnyi földeken s a legnagyobb verseny indul meg a ma még elhanyagolt területek birtokáért.

Az antiszemita jelszavak már nem sokáig hatnak

Miután a válság az első években növekedni fog, a nép elég széles rétegeinek elégedetlenségét természetesen megkísérlik politikai célokra is kihasználni. Az „átvészelt“ nép azonban csekély irritabilitást fog tanúsítani: kisebb adagokban már több mint egy évtizeden át annyi izgalmat kapott, hogy semmi sem fogja kihozni sodrából. A baloldalon végül a szociáldemokrata párt egyedül fog állni. Az antiszemita jelszavak unottakká válnak s emiatt nemsokára hatnak s amint Wolf a városi politikában 1925-ben elindult a konziliáns álláspont felé, (amit 1924-ben még senki sem tartott valószínűnek), a „fajvédők“ és egyéb kurzisták is meg fogják találni új politikájukat. A jobboldali opposzió végül is csak a királykérdés körül fog kialakulni, egészen új, nagyon lemersékelte és lehiggadt formában.

A nép megszűnik majd csodát várni

Lassan-lassan megszűnik a nép valami csodát várni az égből s az amputált ország látva, hogy levágott tagjai egyelőre nem regenerálódnak, lassan-lassan alkalmazkodni kezd szervezetének új életviszonyaihoz. Ennek a ténynek legelső nyilvánulása a társadalmi osztályok átcsoportosítása lesz, miután mindegyik társadalmi osztály létfeltételei és erőviszonyai változni fognak. Az 1848—67-iki korszak is egészen átalakította a társadalmat s az 1926—1956 közötti három évtized is szükségképpen egészen új társadalmi viszonyokat fog létrehozni: az utánunk következő harmadik nemzedék alig tudja majd olvasmányai alapján elképzelni mai társadalmi viszonyainkat.

Kormányválság Törökországban a Mossul-kérdés miatt. Bukarestből jelentik: Konstantinápolyból érkezett jelentés szerint a Mossul-kérdés miatt az egész országban rendkívül izgatott a hangulat. Azt hiszik, hogy kormányválságot is előidézik ez a kérdés.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányászati zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Fekély szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lej, negyedévre 240 lej, félévre 460 lej, egész évre 850 lej, az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjék meg.

A mai naptár

— Az Uj Kelet Hetilapja, a „Föld“, amely az Ujév alkalmából kettős ünnepi számban jelent meg, legközelebb október 1-én kerül változatos tartalommal és illusztrációkkal a közönséghez. Közölni fogja az új palesztinai főkörmányzó lord Plumer fogadtatásának helyszíni felvételeit, a szokásos érdekes cikkeket, több novellát és a zsidó világ, valamint az országépítés legfrissebb híreit.

— Október 15-ére összehívták a nemzetvédelmi tanácsot. Bukarestből jelentik: Október 15-ére összehívták a legfőbb honvédelmi tanácsot, melynek a király az elnöke. A tanács valószínűleg Sinaiban fog ülésezni. Tagjai a legfőbb hadseregparsancnok és valamennyi hadtestparancsnok. Megvitatják a hadsereg jövő évi költségvetését és az ujoncozási törvényjavaslatot. A honvédelmi tanács tagjai ebédre a király vendégei lesznek.

— Averescu harcot jelent be újra a kormány ellen. Bukarestből jelentik: Averescu tábornok az „Indrepterea“ mai számában erőlyes harcot jelent be a kormány ellen. A néppárt kezében egyébként napirenden vannak az elégedetlenségek és valószínűleg ennek tulajdonítható Averescu állásfoglalása.

— Florescu volt igazságügyminiszter lett az új olaszországi meghatalmazott miniszter. Bukarestből jelentik: Románia új olaszországi meghatalmazott miniszterévé a nyugdíjazott Lahovary T. H. Florescu volt igazságügyminisztert nevezték ki, aki már október elsején elfoglalja hivatalát.

— A munkaügyi inspektor elutasította a pékek kérését a vasárnapi munkaszünet felfüggesztésére vonatkozólag. Tudvalevő, hogy az idén a jom-kippur és a simchat-tóra napja hétfőre esik. Ez a körülmény nagy gondot okoz a zsidó közönségnek, miután az új munkaszüneti törvény értelmében a pékeknek csak vasárnap reggel 6 óráig szabad sütniük s így az ünnepi kalácsokat a közbeeső szombat miatt a pékek nem süthetik meg. Ebben az ügyben a kolozsvári sütőiparosok szövetségének elnöke Ssántay Gyula és Simon Náthán, Ujhelyi Ignác alelnökök intervenáltak Chirila munkaügyi inspektoránál, akit arra kértek, hogy tekintettel a rendkívüli körülményre, engedélyezze, hogy a pékek szeptember 27-én és október 11-én vasárnap délelőtt 10 óráig dolgozhassanak. Az írásban is benyújtott kérést a munkaügyi inspektor elutasította. Nagyon feltűnő és az igazságos eljárással élesen szembenálló a munkaügyi inspektor az az elutasító döntése annál is inkább, mert tudvalevő, hogy akár országos vásár, akár pedig keresztény ünnepek előtti vasárnapokon a munkaszüneti törvény felfüggeszthető. Jelen esetben pedig csak egy szakmáról van szó, legkevésbé holmi privilégiumról, így tehát a kérés teljesítése méltányos és jogszerű is lett volna. A Zsidó Jogvédő Iroda még intervenálni fog ebben az ügyben s remélhető, hogy a munkaügyi inspektor mégis teljesíteni fogja a pékek méltányos kérését. A pékek szövetsége egyébként kéri a közönséget, hogy érdeklődjék náluk idejekorán az ünnepi kalácsok sütésére vonatkozólag, hogy még idejében gondoskodás történhessen az ünnepi sütemények kiszűrésében.

— Óriási repülőkatasztrófa Lengyelországban. Varsóból jelentik: A prombergi repülőtérén két repülőgép ötszáz méter magasságban összeütközött s mindkét gép darabokra tört. Tíz repülőtest meghalt.

— Prédikáció
Sabbat teszt
nagytemplom
főrabbi prédikáció

— Egy
Bolchovce
venéves
Chasanovits
hosszu ideig
szövetségének
hetett a fiatal
köszönheti tö
vezetüket a
ban Chasano
munkától és
Legnagyobb
sági munka
utazott, ahol
nísták munká
zsidó világban
egyike volt a
felrázták a v
vetelték az o
segélyezését.
„Ort“ zsidó
Rusziáskóba
tömegeket me
zsidó földmiv

— Kigy
Budapestről je
gyár tegnap é
égett. A rakta
keletkezésének
kár sok százm

— A tör
össze az ir
A londoni
határon tová
sok. A török
gáltak a ha
szerint — ma
patokkal.

— Uj
nemzetgyűlé
jelentik: Rak
berben megny
vényjavaslatot
képviselő vál
zalékkal való

— Leéget
gyára. Bukare
butorgyárban,
gyára, óriási tü
zett és olyan
balszánya jilla
városi tüzoltók
munkával siker
nyára való tov
geteg nyersany
kárt körülbelül
egyébként olya
bevilágította a
millióra volt be
zárlat okozta.

— Egy m
eladta össze
A Nemzeti K
történet, melybe
földesur több
után hagyta el
összeget gróf C
jelentik Szeged
vételi szerződés
magyar koroná
bori Rónay-csal
tokon 30 millió
után báró Gerli
cegnő a feleség
költözik.

— Dohná
Prágából jelen
magyar zongor
publikum jelen
értő közönsége
volt, a közönség
zongoraművész.

R

Sanság! zsidó
Martes Ernő
 ... negyedévre
 ... 850 lei,
 ... csak a forrás

a „Föld”,
 napi számban
 a kerál válto-
 a közönséghez.
 ormányzó lord
 rételeit, a szo-
 és a zsidó
 ebb híreit.

ták a nem-
 ből jelentik:
 o honvédelmi
 e. A tanács
 Tagjai a leg-
 nyai hadtest-
 vő évi költség-
 latot. A hon-
 ály vendégei

be újra a
 tik: Averscu
 ában erélyes
 néppárt ke-
 az elégedet-
 onitható Ave-

gyminiszter
 natalmazott
 Románia új
 évé a nyug-
 lt igazságügy-
 er elsején el-

elutasította
 unkaszínt
 Tudvalevő,
 at-tóra napja
 gondot okoz a
 kaszüneti tör-
 sárnap reggel
 pi kalácsokat
 nem süthetik
 sütőiparosok
 la és Simon
 intervenáltak
 t arra kértek,
 ényre, enge-
 27-én és ok-
 óráig dolgoz-
 kérést a mun-
 on feltűnő és
 álló a munka-
 tése annál is
 országos vá-
 pek előtti va-
 rény feltű-
 egy szakmá-
 égiunról, így
 és jogszertű is
 még interve-
 hető, hogy a
 fogja a pékek
 e egyébként
 náluk ideje-
 vonatkozólag,
 orténhessen az

Lengyelor-
 ombergi re-
 er magasság-
 darabokra

— **Prédikációs istentisztelet.** Szombaton, Sabbat tesuva napján a kolozsvári ortodox zsidó nagytemplomban délelőtt tíz órakor Glasner Akiba főrabbi prédikációt tart.

— **Egy fiatal cionista vezér halála.** Bolchovce ruszinszkói községben e hó 17-én negyvenéves korában hirtelen meghalt dr. Leon Chasanovitsch, a Poale Cion egyik alapítója, aki hosszú ideig működött is a zsidó munkásszervezet szövetségének irodájában. A szervezet sokat köszönhetett a fiatal író sokoldalú munkásságának. Neki köszönheti többek között a Poale Cion, hogy szervezetüket a munkás internacionálé befogadta. Ujabbban Chasanovitsch visszavonult az aktív politikai munkától és teljesen a zsidó ujjáépítésen dolgozott. Legnagyobb vágya volt a zsidóságot a mezőgazdasági munka irányába vezetni. 1907-ben Argentínába utazott, ahol tanulmányozta az ottélő zsidó kolonisták munkáját. Erről könyvet is írt, amely a zsidó világban nagy feltűnést keltett. Chasanovitsch egyike volt azoknak, akik az 1919—20 években felrúzták a világ zsidóságának lelkiismeretét és követelték az oroszországi pogromok áldozatainak felsegélyezését. Az utóbbi években Chasanovitsch az „Ort” zsidó munkás szövetség érdekében működött. Ruszinszkóba is azért utazott, hogy az ottani zsidó tömegeket megszervezze. A halál itt érte őt utól a zsidó földművesek között.

— **Kigyuladt a budapesti rádiógyár.** Budapestről jelentik: A Soroksári uton levő rádiógyár tegnap éjjel kigyuladt és laboratóriuma leégett. A raktárakat sikerült megmenteni. A tűz keletkezésének oka valószínűleg rövidzárlat volt. A kár sok százmillióra rug.

— **A törökök újabb csapatokat vonnak össze az iraki határon.** Londonból jelentik: A londoni „Daily Telegraph” szerint az iraki határon tovább folynak a csapat-koncentrációk. A törökök újabb négy hadosztályt dirigáltak a határra. Sibrokuel lakossága — hír szerint — már össze is ütközött az angol csapatokkal.

— **Új törvényjavaslatok a magyar nemzetgyűlés őszi ülészakán.** Budapestről jelentik: Rakovszky belügyminiszter az októberben megnyíló nemzetgyűlés ülészakára törvényjavaslatot terjeszt be, így többek között a képviselő választó-kerületek számának tízszázalékkal való csökkentéséről.

— **Leégett Bukarest legnagyobb butorgyára.** Bukarestből jelentik: Az éjjel a Sylva-butorgyárban, mely a főváros legnagyobb ilyen gyára, óriási tűz ütött ki. A tűz éjféltűtán keletkezett és olyan nagy arányban terjedt, hogy a gyár balszárnya pillanatok alatt lángokban állott. A fővárosi tűzoltókat mind mozgósították és megfeszített munkával sikerült a tűznek az épület más szárnyaira való továbbterjedését megakadályozni. Rengeteg nyersanyag és már kész áru égett oda. A kárt körülbelül tizenkét millióra becsülik. A tűz egyébként olyan hatalmas lángokkal égett, hogy bevilágította az egész városrészt. A gyár harminc millióra volt bebiztosítva. A tüzet valószínűleg rövidzárlat okozta.

— **Egy magyar mánás 60 milliárdért eladta összes birtokait.** Budapestről jelentik: A Nemzeti Kaszinóban nagyszabású kártyacsata történt, melyben Gerliczy Félix báró, a fiatal deszki földesur több milliárd korona veszteség leadása után hagyta el a kaszinó játékszobáját. A horribilis összeget gróf Cziráky László nyerte meg. Most azt jelentik Szegedről, hogy a deszki földesur adásvételi szerződést írt alá, amely szerint 60 milliárd magyar koronáért eladta deszki fekvéseit a zombori Rónay-család egyik tagjának. Az eldott birtokon 30 milliárd bankteher van. A birtok eladása után báró Gerliczy Félix, akinek egy román hercegű a felesége, állandó tartózkodásra külföldre költözik.

— **Dohnányi nagy sikere Prágában.** Prágából jelentik: Dohnányi Ernő, a világhírt magyar zongoraművész, tegnap rendkívül lelkes publikum jelenlétében koncertet adott Prága zeneértő közönsége előtt. A koncertnek nagy sikere volt, a közönség hosszasan ünnepelte a kiváló zongoraművészt.

ENGROSS

legnagyobb szőrmeáruház az országban Clujon van.

A „Casa de Lipsca” cluji lerakata valósággal szenzációs. A világ összes szőrméi pazar választékban vannak az áruházban kiállítva. A cég, melynek London, Páris, Wien, Leipzig, Krakau és New-Yorkban vannak fiókjai, a legszebb szőrmék valóságos halmazait állította ki a

Cal. Reg. Ferdinand 5. sz. alatt (Szabó J. palota)

emeleti helyiségeiben és a napokban megnyíló áruház szenzációja lesz a cluji kereskedelmi életnek.

— **Dr. Klein Miksa és a többi idegenek.** Ezzel a címmel az „Ujság” című kolozsvári lap mai számában egy cikk jelent meg, amelynek állításaira dr. Klein Miksa a következő nyilatkozatban válaszolt: „Ha a cikkíró a kérdéses periratban használt kifejezés indító oka és körülményei felől engem megkérdezett volna, úgy bizonyosan módját ejtettem volna annak, hogy kellően felvilágosítsam. Ez az általánosan bevett szokás és erkölcsi kötelessége is a sajtónak, mielőtt személyi támadást indít. Aki közéleti munkásságomat ismeri, nem fogja elhinni, hogy én akár perben, akár peren kívül bárkit is hazaárulás vádjával beárulnék, mert pereket ilyen argumentumokkal megnyerni a román bíróságok előtt nem lehet. Ez nem jogi érv, hanem csak arra volt jó, hogy engem a közvélemény előtt árulással vádoljon. Az ügyet a maga egészében a kisebbségi sajtószindikátus fegyelmi bizottsága elé terjesztem, ahol hiszem, hogy kellő elégtételt kapok. Ha Nagy János azt hiszi, hogy a pert ezzel a cikkel megnyerte, tévedésben van. Tudtommal a felperes még nem képviseli a magyar kisebbséget a maga személyében. Dr. Klein Miksa.” Itt jegyezzük meg, hogy értesülésünk szerint a szóbanforgó perirat Klein Miksa ügyvédbojtárjának önálló műve és fogalmazványa, mely május 23-án készült, amikor Klein huzamosabb ideig távol volt Kolozsvártól.

* **Emlékezen vissza** anyja és nagyanyja is Beck-kávét használtak, mert ez már 40 év óta van forgalomban.

— **Egy kiutasított bukaresti bolgár kereskedő a semmitőszékhez fordult panaszával.** Bukarestből jelentik: Egy Bukarestből kiutasított bolgár kereskedő, aki már évtizedek óta lakik Bukarestben, a semmitőszékhez fordult panasszal, hogy román állampolgárságát hosszú itartózkodásával megszerezte és kéri helyezze vissza jogaiba. Holnap tárgyalja a semmitőszék a panaszt, a döntést nagy érdeklődéssel várják elvi jelentőségénél fogva.

— **Jövő héten foglalja el hivatalát Olaszország új bukaresti követe.** Bukarestből jelentik: Durrazzo márkí, Olaszország új bukaresti követe a jövőhéten érkezik Bukarestbe állomáshelyének elfoglalására.

— **Elmaradt az itélethirdetés a Nemzeti Színház panamája ügyében.** Bukarestből jelentik: A fővárosi Nemzeti Színház panamája ügyében a tábla ma kellett volna, hogy kihirdesse az ítéletet, ez azonban ismeretlen okból egyelőre elmaradt.

* **Románul** sikeresen tanulhat magánúton is a David-féle nyelvygakorló könyvből. Ára 80 lej, hozzá szótár 160. Az Uj Kelet könyvosztályában.

* **Orvosok** székrekedésnél Purgót rendelnek. 4

— **Oktoberben tartják meg az utódállamok konferenciáját.** Bukarestből jelentik: Rómából jelenti a „Tribuna”, hogy az utódállamok konferenciáját októberben fogják megtartani Rómában.

— **Ismailmegyében a jegyzők és polgármesterek maguk között osztották ki a gyűjtött adományokat.** Bukarestből jelentik: Ismailmegyéből régen érkeznek panaszok, hogy a prétorok a primárokkal karöltve különböző címen állandóan adományokat gyűjtenek a lakosságtól. Egy feljelentésre megejtették a vizsgálatot, mely szenzációs adatokat hozott napfényre. Kiderült ugyanis, hogy a prétorok és primárok karöltve rendezték a gyűjtéseket, a pénzeket pedig maguk között ezéjjelosztották. A bizonyítékok hatása alatt az ismailmegyei prefektus azonnal beadta lemondását. A prétorokat és primárokat pedig letartóztatták. A hír rendkívül kellemetlen benyomást tett Bukarestben. A nyomozás folytatására a belügyminisztérium egy vezérigazgatót küldött ki.

— **Felfüggesztették a konstancai gimnázium igazgatóját.** Bukarestből jelentik: Emlekeztesek még az a botrány, ami a konstancai prefektus fiának bukása körül lejátszódott. A juniusi érettségi vizsgálatokon ugyanis a prefektus fia elbukott és emiatt az iskola igazgatója ellen erős hajsza indult meg. Ugylátszik a támadásoknak meg volt a kívánt hatása, mert Coriolan igazgatót a közoktatásügyi miniszter ma táviratilag felfüggesztette. A felfüggesztést a minisztérium a következőkkel indokolja: rosszhiszemű, rosszakaratu magatartást tanúsított a vizsgáknál a diákokkal szemben és anarchisztikusan viselkedett a minisztérium intézkedéseivel szemben. A felfüggesztés nagy feltűnést keltett érdekelt körökben.

— **Egy párisi lap támadása Románia ellen az idegen-kiutasítások miatt.** Bukarestből jelentik: A párisi „Liberté” erős támadást intéz Románia ellen, több külföldi állampolgár kiutasítása miatt. Az „Universul” válaszol a támadásra és azt írja, hogy az éppen Párisban tartózkodó Nicoleanu tábornok meg fogja adni a kellő választ ezekre a támadásokra.

— **A posta akarja szállítani az idézéseket és végzéseket is.** Bukarestből jelentik: A postavezérigazgatóság az átszervezésnél azt akarja keresztülvinni, hogy ezután az idézéseket és végzéseket is a posta szállítsa.

— **Román-magyar konferencia Nagyváradon.** Bukarestből jelentik: Nagyváradon a közeli napokban megkezdődik a román-magyar konferencia, melyen a két állam közötti irattárak vitás kérdését van hivatva rendezni.

* **Zsidótárgy regények.** Bettauer: Nagyváros zsidók nélkül 150 lej, P. Benoit: A táncosnő 132, Lacratelle: Silbermann 80, Isiu Gronich: Dr. Simon Aron 40 lej. Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

Kristály

kelmelesterő, vegytisztító és gőzmosó-gyár Cluj

Szővőgyárak és kereskedők figyelmébe!

Festünk színtartóan bármilyen színre pamut, gyapju és műselyem fonalat. Fonalfehérités. Kereskedőknek adjusztálva.

Nagybani festésnél árendemény! 5 0 0

Telefon

KÖZGAZDASÁG

Uj vasuti tarifaemelés készül

Megkezdődtek a vasuti kerületek beosztására vonatkozó előmunkálatok

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 24. A CFR vezérigazgatóságánál a vasuti kerületek új beosztására vonatkozólag már folyamatban vannak az előkészítési munkálatok. A tervek szerint az eddigi hét kerületi vasutigazgatóságot 11 üzletvezetőségre (directiunea de exploatarea) osszák fel. Ilyen üzletvezetőségek lesznek: Marosvásárhelyen, Kolozsváron, Nagyváradon, Aradon, Temesváron, Jasiban, Bacauban, Kisenevben, Csernovitzban, Brailában, Bukarestben és Brassóban. Az új rendszer már január elsejével életbe lép. Egyidejűleg elkészítik a személyszállító-tarifák emelésére vonatkozó javaslatot is, valamint a kedvezményes utazási jegyek szülő proecetét. Külön fogják szabályozni ezalkalommal az ingyen és kedvezményes utazási jegyek kérdését, valamint a tisztviselők fizetésének rendezését.

A díjak felemelésével akarják reorganizálni a postarendszert

Fontos értekezletek voltak a postaszolgálat újjászervezése ügyében

Bucuresti-Bukarest, szeptember 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A postavezérigazgatóság komolyan foglalkozik azzal a tervvel, hogy a postaszolgálatot lényegesen megjavítsa. Ezért meghatalmazást adott Marea vezérinspektornak, készítsen egy emlékiratot, melyben foglalja bele, melyek azok az okok, amelyek a jelenlegi rossz postaviszonyokat előidéztek.

Marea inspektor teljes részletességgel memorandumot készített és rámutat a posta hibáira. Külön csoportban foglalja Erdély, Bánát és külön csoportban a többi országrészek hibáival. A hibák felsorolása mellett rámutat arra is, hogyan lehetne ezeken a bajokon segíteni. Mindenekelőtt javasolja, hogy az összes tarifákat, úgy a telefonnál, mint a bélyegeknél emeljék fel az 1916 éves árak negyvenszeresére. A negyvenszeres díjakat azzal indokolja, hogy a pénz jelenlegi értéke ennyivel ér kevesebbet a békebeli lejnél. A háboruelőtti állapotokat tehát csak úgy lehetne vissza állítani, ha a díjak is ugyan-

olyanok lennének. Ismerteti továbbá a tisztviselők kérdését is és elmondja, hogy a posta annyira silányan fizeti tisztviselőit, hogy a jó munkaerők valósággal irtóznak a postától, a kevés személyzet pedig, ami most van, nem tudja kellően ellátni a szolgálatokat. A telefonvonalak kérdésének ismertetésénél rámutat a vezetékek hiányaira. A memorandum ügyében egyébként tegnap megbeszélések voltak a közlekedésügyi minisztériumban, melyen Martinescu postavezérigazgató is résztvett.

Illetékes helyen nyert értesülésünk szerint a kormány komolyan megfontolás tárgyává teszi a memorandumot. Érdekes a memorandumnak a befejező része, amelyben megállapítja, hogy ha rövid időn belül nem történik gyökeres változás a postarendszerben, a román posta kénytelen lesz csődöt mondani és a legminimálisabb kötelezettségeinek sem fog tudni eleget tenni.

Kármentesítik a Szilágy- és Fogaras-megyei gazdákat. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter, a minisztertanács felhatalmazása alapján 15 millió lejt bocsátott a földművelésügyi minisztériumnak rendelkezésére, hogy ebből kukoricát osszon ki azoknak a fogarasi és szilágysági gazdáknak, akiknek termését az idei nyári viharok és kiáradások tönkretették.

A vasuti vezérigazgatóság szerint nem stagnál a gabonakivitel. Bukarestből jelentik: A vasuti vezérigazgatóság jelentése szerint szeptember 16 án 888 vagon buza volt kocsikba berakva és várt kivitelre. Ezzel a kimutatással akarnak rációfolni azokra a közleményekre, hogy a buzakivitel nálunk teljesen pang.

Akciót indítanak a döntőbírósi rendszer visszaállítására. Bukarestből jelentik: A kormány tudvalevőleg eltörölte a döntőbíráskodási rendszert a külföldi kereskedőkkel fennálló konfliktusok ügyében. Emiatt a galaci gabonakereskedők körében nagy az elkeseredés és elhatározták, hogy komoly agitációba kezdenek, hogy ezt a rendelkezést visszavonják.

A magyarországi szüret. Budapestről jelentik: A hűvös, esős időjárás nemcsak minőségileg, hanem mennyiségileg is rontott a szüreti kilátásokon. Bizonyos, hogy a 13 százalékos alkoholtartalmu bor ezidén ritkaság számba fog menni és ennél fogva annak ára nem áll majd arányban a piac helyzetével. A jelenlegi kilátások szerint az idei szüret eredménye 3 és fél 4 millió hektoliterre becsülhető.

Intervenció a román gyümölcsre Lengyelországban kivetett illeték leszállítása érdekében. Bukarestből jelentik: Egy beszarábiai küldöttség jelent meg ma délelőtt a kereskedelemügyi miniszternél, akítarra kért, interveniáljon a lengyel kormánynál, hogy szállítsa le a román gyümölcsre kivetett behozatali illetéket, mert különben megáll a gyümölcsexport Lengyelország felé. A lengyel kormány ugyanis, amikor a külföldi szén Romániába való behozatali illetékét 4000 lejre

felemelték, ami miatt a lengyel szén nem jöhet be az országba, represszáliával élt és felemelte a gyümölcs behozatali illetéket olyan mértékben, mint ahogyan azt Románia tette a lengyel szénrel szemben. Tancred Constantinescu megígérte a küldöttségnek, hogy interveniálni fog érdekükben.

A fűrészáru vasuti szállítása. Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatósága rendeletet tett közzé, amely szerint október elsejétől kezdve a rezonanc-fűrészáru szállítása a belföldi forgalomban, tehervonaton és legalább öt tonnás tételeknél a szállítási tarifa IIa. osztálya szerint kerül ki, fuvartételekkel lesz elszámolva. A rezonanc deszkaárak azonban továbbra is az Ib. szállítási tarifa alá tartoznak.

Egy kolozsvári mérnök engedélyt kapott a Beszterce-folyó elektrifikálására. Bukarestből jelentik: A legfőbb energiabizottság engedélyt adott Leonida kolozsvári mérnöknek, hogy a Beszterce folyót elektrifikálási kísérletül felhasználja.

Csehszlovákiai gazdasági hírek. A szénzállítási tarifát a közeli napokban 15 százalékkal leszállítják. A szénadót ezzel szemben nem hajlandó a pénzügyminiszter leszállítani. A csehszlovák kivitel az előző hónapoz képest augusztusban 129 millióval csökkent ugyan, de a múlt év augusztusával szemben 227 milliós emelkedést mutat. A kivitel általában a múlt évvel szemben egyre emelkedik, főképpen textil- és bőrárakban. — A papíráraknak a közeli napokban való felemeléséről adtak hírt egyes csehszlovákiai lapok. E hírekkel szemben a papiripari érdekeltségek részéről kijelentették, hogy az árak felemelésére egyelőre nem gondolnak és valószínűleg erre nem is kerül sor.

Meg akarják fékezni az „üzleti átvizsgálás” címén folytatott garázdálkodást. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara memorandumot terjesztett az illetékes hatóságokhoz, melyben kéri, hogy vessenek gátat annak a garázdálkodásnak, melyet az üzletek átvizsgálása címen egyesek felelőtlenül folytatnak. A

feltejtésben kéri, hogy a jövőben a tényleg csak hivatalos közegek és csak a helyi hatóság közbenjöttével tarthassanak üzleti vizsgálatot. Városokban a rendőrség, községekben a jegyző adjanak egy hivatalos közeget azok mellé, akik az üzletellenőrzést fogatosítják. Ezzel egyrészt eléri azt, hogy csak arra jogosított közegek tartsanak ellenőrzést, másodszor ezeknél az üzleteknél egy hivatalos tanu is lesz jelen. Az eredményhez természetesen szükséges az is, hogy a kereskedők erélyesebbek legyenek és olyanokkal, akik nem tudják magukat igazolni, ne álljanak szóba, hanem lépjenek fel velük szemben kellő eréllyel és ha kell vegyenek igénybe hatósági beavatkozást is.

TŐZSDE

Szeptember 24 én

A lej: Zürichben 251.00, Párisban 10.30, Budapestben —, Bécsben —

Kolozsvár. A délelőtti lanyhaság dominált. Délutánra kevés szilárdulás állott be. Az árfolyamok a következők:

Bécs 28.80—29.00, Prága 6.08—6.10, Budapest 340—345, Páris 9.80—9.85, Zürich 39.80—39.90, Newyork 204.00—205.00, London 1003—1003, Milánó 8.45—8.50.

Zürich. Zárlat: Berlin 123.30, Amsterdam 208.25, Newyork 518.12, London 2510.70, Páris 2450.00, Milánó 2112.00, Prága 1535.00, Budapest 72.60, Belgrád 921.50, Bukarest 251.00—251.00, Varsó 84.50, Bécs 72.95.

Bukarest. Devizák: Páris 9.81, Berlin —, London 1001, Newyork 205.00, Milánó 8.48, Zürich 39.85, Bécs 29.00, Prága 6.12, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 780, német márka 48.50, leva 1.43, török lira 114, font sterling 999, francia frank 9.80, svájci frank 39.00, olasz lira [8.45, drachma 3.50, dinár 357, dollár 205.00, lengyel forint 34.00, osztrák shilling 29.00, magyar korona 28.50, cseh korona 6.02, belga frank —, holland forint —.

Ha művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse szájnya az utat

SZÉKELY ÉS RÉTI

RENDELÉSI BUTORGYÁR RÉSZ-TÁRS. butortermék, asztalok turniszükségeit legolcsóbban itt szerezhetik be

SPORT

Válogatás után

Cluj-Kolozsvár, szeptember 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A futballszakszövetség tegnap este tartott ülésén Savu szövetségi kapitány összehívotta Kolozsvárnak vasárnap Brassóban szereplő válogatott csapatát. A szövetségi kapitányt kétségtelenül nehéz feladat elé állították azok a gátló körülmények, amelyek néhány kiváló játékosunk szereplését megakadályozták. Tagadhatatlan az is, hogy a kezdődő futball-szezon még nem adott alkalmat egyes játékosnak, hogy válogatott mértékű megítő formáját elérje. De most, a válogatás után meg kell állapítanunk, hogy a szövetségi kapitány nem tudott a nehézségekkel megbirkózni és az összeállított csapat nem abból a legjobb tizenegyből került ki, amely számára a fenti körülmények figyelembevételével rendelkezésre állott.

A válogatott csapat: Molnár—Doçi, Kries-hoffer—Fazekas—Hatiegan, Huza—Istvánffy I., Baba, Rakitovszky, Istvánffy II., Cipcigan. Kolozsvár sportkörében általános feltűnést keltett. A csapat tengelyébe beállított három játékos egyikét sem láttuk még az őszi szezonban a kolozsvári pályán, Fazekas már négy hónapja nem futbalozott, míg Hatiegan és Huza nyilvános mérközésen az Universitas kiséri szezonkezdeése miatt nem vehettek részt. Így tudóval nem fogják birni a nehézség igékező mérközés iramát és a fedezetsor összeomlása a kolozsvári csapat vereségét is eredményezheti. Molnár helyett sokan szivesebben látták volna a rutinizottabb Szathmáryt, a csatársorban pedig Istvánffy I. szereplését kíséri bizalmatlanság.

Kétségtelen a legnagyobb állításnál, de állításnál irán szerep jut nek teljes ki ható teljesít korlátozása k állítását is le Lapzártak hogy a jobb mondotta a lést. Amenny úgy helyette a jobbfedeztet

A Hako csapatot a vi meghívásokka minden futba turné-meghív vezetősege, an eleget tenni. lenti, a Hako megbízottjává kat és a jelek gén ismét An Uj Kelet olva londoni szere United ellen szencziációt ke ujjabb angol t bonyolítana ellenféllel. A nyainkhoz n szabta az ang 1000 angol fo lamivel több összköltségeime

Megerősöd három kitűnöld a KAC szakosztály teg lépésükkel a erősödnek.

SZINH

A szin Király Ern érdeklődés a egészen bizonyo este köszönten pályáját nála k indult ki diadal Berlin közm. ég Király E nőt óriási sikereket is csak néhány csuként, mert o lenis, hogy an heessen. A Kirá amikor a Cse játsz ni. Par nem lesz. akinek ez a Diadalmas vendégjátékát, Bronia Vasile tojja járszai. szünetben tartja órákor a Luxe helyarákkal, a gela sz-repben pében Nemény gyed kilenc éra nek Hol czy P repe. Héttón az Partnerei K rá Aladár. Valam a pénztár a je Feleségem nyivel. A legv Feleségem bab óráo olesó he Ili el, Neményi Aladárral, Lóv A nagysáta Vasá nap déluta ságos asszonyt. Boróti Erzsivel, Cselle Lajossal, lóval. Mihályfi Priscilla D recsésen mezm Francisoi rend

Manométereket
és mindenféle mérőműszereket készít, javításokat vállal
GÁSPÁR műszerész, Arad
Str. Horia I. (v. Széchenyi-u.)
Javítás végeztetve beküldött műszereket állami hitelesítéssel ellátva, rövid idő alatt vizsgálom. Telefon 315 sz.

APRÓHIRDETÉSEK
Magyarul közzététel egy sor... vastagabb betűre 6 lej. Legnagyobb apróhirdetés 30 lej, állásikéreknek 30% kedvezmény.
Apróhirdetéseket a 11. oldalra tesszük.

Kereskedelmi utazók
Berkovicsné **שרה ברקוביץ** vendéglője,
Oradea-Mare,
Str. Nicolai Jorga (Zöldfa-utca) 19.
Ismert elsőrendű konyha! Méretekelt árak.

Plissérozáshoz önálló munkasort keresek, esetleg ennek betanítását jól honorálnám. — Rosenberg Satu-Mare Strada Petru Rareș 10 9928

Intelligens vallásos nő keres 2 nagyobb gyermekem és házartásom felügyeletére. Friedman Ferenoné Temesvár Gyár város Uri-utca 27 9929

Tisztes zsidó családnál egy zsidó tanonc részére koszt és szállás kerestetik a Junász gyár környékén. Cim Florenthal Széchenyi-ter 39/1 9930

Elveszett Telegd és Csucsá között Dobrata Jakab kocsi feliró Bihar-püspöki állomás 2135 Lei fekete melltárcsa és nyugdíjcédula özv. Maria Cégla címre kiállított nyugdíj kérvény iktató száma. Megtalálót kérem fenti címre az összeget eljuttatni, mivel ez az összeg hivatalos pénz volt. 9931

Román jogász 5 évi praxissal, melyet mint törvényszéki és járásbírói jegyző szerzett — állást keres ügyvédnél. Vidékre is elmegy. Cim a kiadóban „3 alapvizsga” jelige alatt

Brassói nagy iparvállalat keres románul tudó, magyar, német gyors- és gépirőnt. Csak az utóbbi két nyelvet perfect bíró ajánlatát kérjük, eddigi működés, referencia és fizetési igény megjelölésével. Brasov, Casuta postala 25 alá, vsy a kiadóbívatalba „ügyes” jeligére küldeni. 9915

Ügyes, fiatal, nőtlen rőtöskereskedő-segéd keresnek. Szombat és ünnepnep zárva Cim Jakobovits Testvérek Miercurea Niraj (Nyáradszereda) jüd. Mures-Turda 9917

Keresek azonnalra 35-50 éves németajku, románul perfektül tudó zsidónőt 5-7 éves gyermekeim mellé, ki a házvezetői t endöket is vállalja. Sándor Mór Trg.-Mures. 9923

Szakácsné ki kóser házvezetéshez ért és jól főz, azonnal felvétetik. Elián. Calea Regela Ferdinánd 33 9928

Két csiszolót, akik rézcsiszolásban önállóan dolgoznak, azonnali belépéere keres

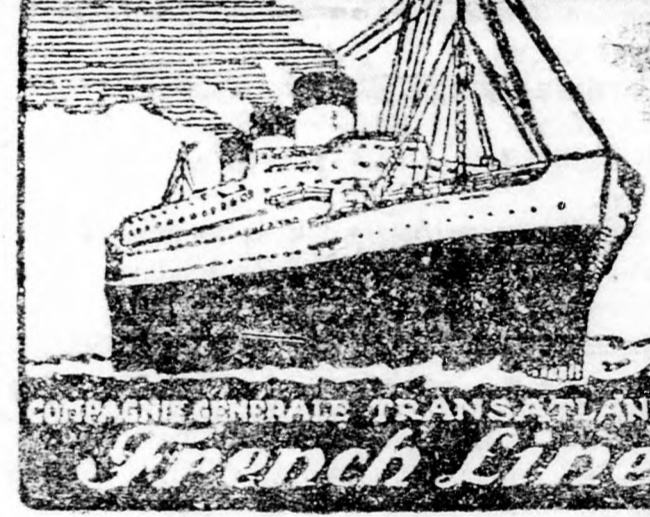
Kálmán Leopold fém- és rézöntőde Satu-mare. 9925

Prima יום כפר gyertya SPÉTERNÉL
Plata Mihailu Viteazul 12.

UJ KÖNYV
!!!
Dr. LIGETI SANDOR
A társadalmi gazdaság dinamikája
Aki harmonikus képet akar nyerni a társadalmi gazdaságban működő erőkről, aki megakarja ismerni a szociális fejlődés útját, annak nélkülözhetetlen olvasmány Ligeti Sándor új könyve, amely a természettudományos világnézetet és a természettudomány törvényeit alkalmazza a társadalmi gazdaság fejlődésének ismertetésében.
Ára 120 lei
Kapható minden könyvkereskedésben. Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában Cluj Kolozsvár) Str. Baron L. Pop

Hirdessen az Uj Keletben

Barzol
Fierarie Vasúzet
Cluj-Kolozsvár, Plata M. Vit. 13
Telefon 1049

Luxusutazás — Gyorsutvonalak a francia kikötőkből:
New-York — Canada
Guba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algir - Tunisz
és más kikötőkbe.
Információkkal és jegyekkel szolgál:
„SARNIA” S. A. Bucurest,
Pasagiul Comédia
Táviratcim: Transatbuc.
Rador 259

Kilakoltatásom miatt STERNBERG
összes perzsaszőnyeget, egész ujongoraimat um. Wirth, Hoffmann, Gebr. Stingl stb. Részletre is. leszállított árban árusítom. Részletre is. Oradea-Mare, Bul. R. Ferd. 14.

A Tordai Sörgyár Részvénytársaság kiváló minőségű új márkája, a
Király-sör
mindenütt kapható

★ Tudomány és élet ★

Ady: Versek (1899) 80
Babits: Irodalmi problémák 240
" Gondolat és írás 200
J. Bourdeau: A jelenkori gondolkodás mesterei 130
Fülep Lajos: Magyar művészet .. 140
Humboldt: Kosmos I—II. (Élet és tudomány) 240
Schmidt: A szanszkrit irodalom története (Élet és tudomány) 130
Schmidt: A nyelv és a nyelvek (Élet és tudomány) 140
Kallos: Görög élet és műveltség (Élet és tudomány) 150
Sebestyén: A római irodalom (Élet és tudomány) 100
J.A. Hobson: Egy új világ problémái 180
Dr. Weszely: Nagy pedagógusok. Neveléstörténelmi olvasmányok.. 240
Stopes: Boldog anyaság 198
" Okos szülők 110
S. Nagy László: Ibsen népe 60
" Jókai szerelme (Elbeszélések) 50
Dr. Ligeti Sándor: A társadalmi gazdaság dinamikája 120
Zeidler: A modern börgyarak 120
Dr. Baltenegger: Talajmivelés és talajjavítás 60
Kaphatók az
Uj Kelet könyvosztályában.

szervezők...
Közzététel...
1925 szeptember 25
Cionizmus
Írta:
A bécsi...
ség észlelhet...
egész galut...
Ez a jelenség...
nyilatkozik...
felvették pr...
kovinában, a...
ugyancsak a...
néhány veze...
nigung" név...
fáradozik, a...
jából a be...
nak magánt...
politikai pá...
ban, de m...
hangok, an...
litika szétvá...
járóban meg...
lényegbe v...
vinai és a b...
Bécsben a...
teljesen ki a...
a szétválaszt...
ják, hogy a...
uj politikai...
amelybe azt...
belépni.
A külföld...
A „Freie Z...
francia, ola...
sát akarja...
amely ors...
üznek zsidó...
cióhoz csa...
a különböző...
kedni és all...
egymással.
osztrák zsidó...
mentbe és...
a szociálden...
séggel a k...
keresni az...
milyen ha...
szendőbe, e...
az új frakc...
tek volna...
olyan kité...
Taussig és...
mindazt, a...
alkottunk...
talitást és...
nemzeti zs...
ségünk és...
a felszabad...
zsidó népi...
eredménye...
ahol a zsidó...
A bécsi...
megalakítá...
Mindeneke...
vezetni. A...
hogy néha...
minden ci...
telisége...
kisért ism...
amelyről...
döttük. H...
találna, a...
kor a cio...
egy nemz...
nemzeti s...
hanem zs...
dálódna...
mint Kri...